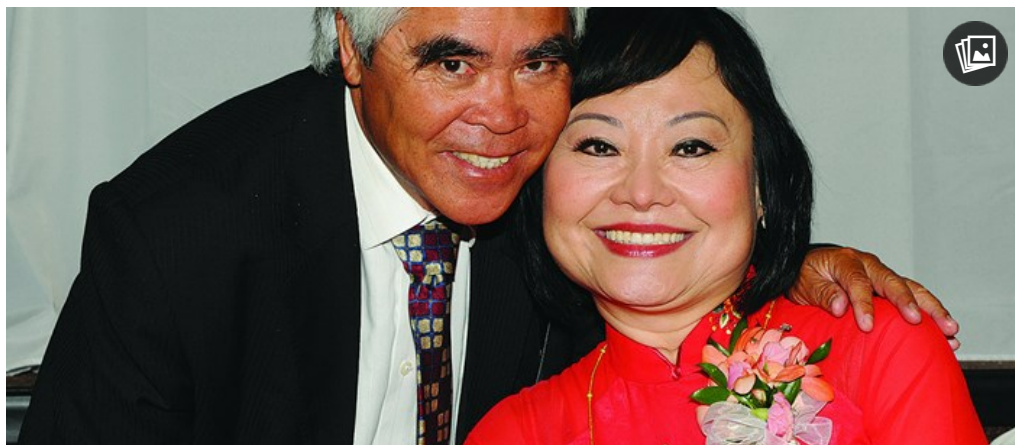

'Elke dag giet ik mijn kopje met angst en haat leeg'

Nick Ut maakte de beroemde foto van Kim Phuc tijdens de Vietnamoorlog. Hij bracht haar vervolgens naar het ziekenhuis. Later kregen ze een hechte band. Kim: 'Ik noem hem oom Ut.' | beeld ap

18 mei 2018, 03:00

Maurice Hoogendoorn

Kim Phuc Phan Thi werd als meisje in Vietnam geraakt door napalmbommen. Ze werd voor dood achtergelaten in een mortuarium maar overleefde toch. 'Blijkbaar was God nog niet klaar met me.'

Sinds 8 juni 1972 is ze 'het meisje van de foto'. Kim Phuc was 9 jaar toen het napalmbommen regende in haar dorp Trang Bang in Zuid-Vietnam. Ze werd geraakt, wierp haar kleren af en rende naakt verder, huilend en schreeuwend van de pijn. Op dat moment maakte persfotograaf Nick Ut zijn foto. Hij won er een Pulitzerprijs mee, het werd de World Press Photo of the Year in 1973, en zelfs nu nog is het een van de meest iconische foto's van de Vietnamoorlog.

Nick Ut maakte niet alleen de foto. Hij bracht Kim ook naar een ziekenhuis; bewusteloos inmiddels, nadat een BBC-journalist water over haar heen had gegooid. Met goede bedoelingen, niet wetend dat napalm juist ontbrandt als het in aanraking komt met zuurstof. In het ziekenhuis belandde het meisje al snel in doeken gewikkeld in een mortuarium, voor dood achtergelaten. Een derde van haar huid was weggebrand. Haar nog proberen te redden, werd als kansloos beschouwd. Er is bijna geen wredere vijand denkbaar dan napalm. Het kleeft aan je en brandt in je huid met een vernietigende kracht.

Toch leeft Kim Phuc nog. Ze is inmiddels 55 jaar, getrouwd met Toan uit Noord-Vietnam, die ze tijdens haar studie op Cuba leerde kennen. Samen wisten ze in 1992 te vluchten naar Canada nadat hun vliegtuig, terugkerend van hun huwelijksreis in het communistische Rusland, daar een tussenstop had gemaakt.

Kim Phuc is inmiddels een bekende vrouw die haar levensverhaal inzet om mensen te vertellen over vrede, vergeving en de liefde van God. Ze werd uitgenodigd bij diverse wereldleiders en is ambassadeur voor Unesco. Deze week is ze in Nederland om te spreken op bijeenkomsten van War Child, én, vooral, vanwege de Nederlandse vertaling die is verschenen van het boek dat ze over haar leven schreef: Het napalmmisje.

Binnen notime gaat het gesprek over God. Kim en Toan zijn evangelisten pur sang. Na een tijdje zegt Toan ineens: 'Wist je al wat Kims lievelingsvers uit de Bijbel is? Psalm 118 vers 17.' Samen zeggen ze het op: 'Ik zal niet sterven, maar ik zal leven! Ik zal vertellen wat de Heer heeft gedaan.' Dat is haar missie in het leven, zegt Kim. 'Hoe had ik kunnen overleven? Dat was vrijwel onmogelijk. Maar blijkbaar was God nog niet klaar met mij.'

Kim pakt de Nederlandse versie van haar boek en geeft een kus op de cover. Even later bladert ze naar het einde, waar enkele foto's zijn opgenomen. Op enkele zijn haar littekens duidelijk zichtbaar. Kim onderging in 1972 zestien operaties. Ze lag 14 maanden in het ziekenhuis. Begin jaren tachtig volgende een zeventiende operatie in Duitsland. En de laatste jaren volgden nog enkele laserbehandelingen in Florida. Toch zijn de littekens en de pijn nooit helemaal weggegaan.

Hoe kijkt u nu naar die foto van Nick Ut?

'De eerste keer dat ik 'm zag, in 1973 toen ik net uit het ziekenhuis was, vond ik het verschrikkelijk. Ik ben naakt, ik huil. Ik voelde schaamte en pijn. Maar nu is het goed. Iedereen mag de foto van mij gebruiken, zolang ik word gerespecteerd in mijn privacy en vrijheid. Ik ben blij als mensen mijn foto ten goede gebruiken. Dat doe ik zelf ook. In het boek staat ook een foto van mij met mijn zoon Thomas toen hij nog een baby was. Op mijn rug zie je de wonden. Toen ik die foto voor het eerst zag, had hij diepe impact op me. Ik kon me niet voorstellen, ik wilde me niet voorstellen dat mijn zoon ooit zo zou lijden als ik toen ik nog maar een meisje was. Die foto stimuleert me om te vechten voor vrede, om kinderen te beschermen. Daardoor ben ik die foto als een dankbaar geschenk gaan zien.'

Kim spreekt zacht en langzaam. Als je haar niet onderbreekt, praat ze rustig een tijdje door. 'Op deze foto ben ik begin twintig', zegt ze. 'Ik vond mezelf lelijk. Ik had pijn. Het regime in Vietnam had mij ontdekt en gebruikte mijn verhaal als propaganda. Ik werd in de gaten gehouden en

was heel ongelukkig in die periode. Maar als ik mezelf nu zie, met al die wonden ... ik hou van haar. Mijn littekens maken me nederig. Ze laten me zien waar ik vandaan kom. Ze helpen me om niet trots te worden. Dit meisje moest leren vergeven en liefhebben.'

Toen u 19 jaar was, bekeerde u zich tot het christendom. Daarvoor hing u de cao dai aan, een mengelmoes van diverse religies. Waarom knapte u daarop af?

'Ik was als jong meisje een toegewijde gelovige. Ik deed enorm mijn best om het goed te doen. Welke god er ook maar op de lijst stond, ik aanbad hem. Toch was ik heel ongelukkig. Ik dacht vaak: waarom moest de napalm uitgerekend mij raken? Waarom ben ik toen niet gewoon gestorven? Waarom moet ik blijven lijden? Ik zocht naar waarheid, denk ik nu, en die vond ik niet in de cao dai. De goden die ik toen diende, gaven geen antwoord. Ik deed ongelooflijk mijn best de goden goed te dienen, maar mijn hart werd er niet door veranderd. De cao dai wist me niet te bevrijden van mijn angst, haat en bitterheid.'

Die waaromvraag, hebt u daar een antwoord op gekregen?

'Ik raakte verbrand omdat mensen aan het vechten waren. Omdat er een oorlog gaande was. En God liet dat gebeuren. Hij veroorzaakte het bombardement niet, maar liet het toe. Dat is een verschil. Hij wist wel dat de napalmbommen mij zouden raken, geloof ik.'

Dat lijkt me heel moeilijk te aanvaarden.

'Voor andere mensen bedoel je?'

Voor uzelf ook.

'Vroeger vond ik dat inderdaad moeilijk. Maar ik ben gaan inzien dat God liefde is, en dat Hij van de slechte dingen die ons overkomen iets goeds kan maken.'

U noemt veel mooie gebeurtenissen in uw leven zegeningen van God. Dat u uw man leerde kennen, dat u kinderen kon krijgen. En tegelijk is er dan die verschrikkelijke ramp die u overkwam. Hoe kan dat allemaal samengaan in een liefdevolle God?

'Mensen waren verantwoordelijk voor die napalmbommen. Gods liefde en genade hebben me van het donker naar het licht gebracht.'

C.S. Lewis schreef ooit dat God lijden en pijn gebruikt om tot mensen te spreken. Gelooft u dat ook?

'De wereld gaf me lemon (wat citroen betekent, maar ook teleurstelling, tegenslag), maar door Gods genade werd het lemonade', zegt Kim, en ze lacht. 'Iedereen die dorst heeft houdt van limonade. Het smaakt goed.' Even later zegt ze: 'Goed, ik zal het proberen uit te leggen. Ik heb talloze operaties gehad, talloze medicijnen geslikt tegen de pijn. Ik slik nog steeds medicijnen. Maar niets van dat alles heeft geholpen om mijn hart te genezen. Begrijp je? Jézus genas mijn hart. Er is geen medicatie om haat te bestrijden. Zelfs geen religie kan dat, zelfs de Bijbel niet. Alleen Jezus kan dat. Maar ik moet wel mijn deel doen. Elke dag giet ik mijn kopje vol met negatieve gedachten van angst en haat leeg, zodat God mijn kopje kan vullen met zijn puurheid, licht, compassie en vergeving. God is in mij en met mij. Hij is zo onzichtbaar maar tegelijk zo werkelijk voor me sinds ik naar Hem op zoek ben gegaan. Andere mensen zien Hem in mij en zeggen tegen me: wat jij hebt, dat wil ik ook!'

Zelfs het feit dat u voor dood was achtergelaten in het ziekenhuis, noemt u een wonder van God.

'Vroeger vond ik dat een lastig verhaal. Waarom probeerden de verplegers mij niet te redden? Van die gedachte werd ik altijd erg verdrietig. Tot God mij later openbaarde waarom het zo is gegaan. Bij een conferentie in Spanje ontmoette ik een man die veel over napalm wist. Toen ik hem vertelde dat ik na het bombardement drie dagen in doeken gewikkeld in een mortuarium heb gelegen, zei hij: dat heeft je leven gered! Als de verplegers de doeken eerder hadden weggehaald om mij te behandelen was de napalm door zuurstof weer gaan ontbranden en was ik zeer waarschijnlijk overleden.'

Ziet u overal in uw leven Gods betrokkenheid? Is het niet gewoon pech dat u op 8 juni 1972 op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plaats was?

'Ja, dat was pech, maar ik geloof ook dat God een plan voor me had en heeft. En ik geloof dat ieder mens een keuze heeft. Ik had eenvoudig het pad van haat en hopeloosheid kunnen blijven volgen. Maar ik heb ervoor gekozen dat pad te verlaten. Ik kon mijn hart laten veranderen, of sterven van haat.'

U spreekt wereldleiders. Wat vertelt u hun?

'Wat ik jou nu vertel. Dat ik naast die foto uit 1972 andere foto's kan laten zien, waaruit hoop, vergeving en liefde spreekt. Ik kan uit ervaring vertellen hoe verschrikkelijk oorlog is, maar daar stop ik niet. Ik weet ook hoe mooi de wereld is, als we liefhebben, hopen, vergeven. Ik probeer alleen maar een goed voorbeeld te zijn en zo anderen te inspireren. Als ik het kan, kan iedereen het.' ■

N.a.v. Het napalmmeisje

Kim Phuc Phan Thi (vert. Jetty Huisman). Uitgeverij Boekencentrum, Utrecht 2018. 283 blz. € 19,99